

АНОТАЦІЯ

Олійник Р.В. Цивільно-правове регулювання донорства в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі права за спеціальності 081 «Право». – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2021.

Актуальність теми дослідження зумовлена потребою у формуванні цілісної теорії складу правовідносин донорства, особливостей договірному регулювання цивільно-правових відносин в даній сфері, розробки науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на реформування цивільно-правового регулювання окреслених відносин.

Розділ I «Теоретико-правові проблеми розвитку донорства в Україні» складається з трьох підрозділів та присвячений дослідженню поняття донорства, розвитку та становлення даного терміну в європейській та національній юридичній науці, а також визначенні та характеристиці принципів донорства.

Запропоновано юридичне визначення поняття донорства та трансплантації, а також виокремлено основні етапи їх розвитку та становлення. Дисертантом опрацьовані та проаналізовані європейські та національні принципи донорства, визначені їх основні характеристики та запропоновано введення в українську юридичну науку ряду принципів донорства, які на даний час відсутні в медичному праві України. В даному розділі запропоновано визначення живого донора, а також окреслено коло інформації, яку медичний заклад повинен доводити до відома донора та реципієнта, перед початком вилучення анатомічних матеріалів та подальшою їх трансплантацією.

Автором запропоновані зміни до Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» стосовно встановлення переваг при наданні згоди на посмертне донорство одному із подружжя та встановлення послідовності в її отриманні у випадку його відсутності.

Розділ II «Цивільні правовідносини донорства і трансплантації»

складається з трьох підрозділів, які присвячені визначенню складу правовідносин донорства та трансплантації, підстав виникнення донорства і трансплантації, а також особливостям договірному регулюванню цивільно-правових відносин у сфері донорства.

Автором охарактеризовано елементи цивільно-правових відносин – суб'єкт, об'єкт та зміст. Зокрема, ним визначені права та обов'язки суб'єктів прижиттєвого та посмертного донорства, запропоновано встановлення мінімального та граничного віку донора. Дисертантом запропоновано поділ суб'єктів донорства на загальних та спеціальних. До перших ним віднесено донора, медичний заклад та реципієнта. До других – трансплант-координатора, повноважного представника, слідчого, судового експерта, прокурора, суд та особу, яка зобов'язалась поховати померлу особу.

В розділі визначено та охарактеризовано підстави виникнення донорства, які поділені на медичні (хвороба реципієнта, смерть донора, сумісність органів та інших анатомічних матеріалів донора та реципієнта, відсутність захворювань у донора, що можуть передаватись при трансплантації) та юридичні (надання письмової згоди особи за життя або членів сім'ї після її смерті, відсутності заперечення особи за життя або членів її сім'ї після її смерті).

Розділ III «Цивільно-правова відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язання у сфері донорства» складається з двох підрозділів, які присвячені особливостям дослідження цивільно-правової відповідальності медичних закладів за шкоду, завдану здоров'ю і життю донора і реципієнта, а також страхуванню цивільно-правової відповідальності у сфері надання трансплантаційних послуг.

В розділі обґрунтовано, що цивільно-правова відповідальність в сфері донорства визначається особливим предметом даних правовідносин – матеріальними об'єктами (анатомічним матеріалом людини), який передається від одного суб'єкта правовідносин – донора до іншого –

реципієнта, а також наявністю третього суб'єкта, який задіяний в цій сфері – медичного закладу. Дисертантом охарактеризована договірна та позадоговірна відповідальність в сфері донорства, визначені спільні та відмінні їх ознаки, виокремлені види протиправної діяльності медичного закладу в сфері донорства та трансплантації, а також обґрунтовано необхідність встановлення сталого розміру матеріальної компенсації за шкоду, заподіяну подружжям або близьким родичем донора-трупа, яка унеможливорює виконання волі покійного донора на посмертне донорство.

В розділі обґрунтовано необхідність запровадження в Україні такого різновиду медичного страхування, як страхування професійної відповідальності медичних працівників в сфері донорства, охарактеризовано форми страхування професійної відповідальності медичних працівників та його критерії, виокремлені випадки, які підлягають страхуванню.

Загалом, наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше на дисертаційному рівні здійснено комплексно-теоретичний та практичний аналіз цивільно-правового регулювання донорства, визначено перспективи розвитку законодавства в цій сфері, а також систематизовано одержані результати. У результаті дослідження сформульовано і обґрунтовано низку положень, висновків та пропозицій, зокрема:

Вперше:

1. запропоновано авторське визначення поняття донорства, як - безкорисливого (за винятком окремих випадків) відкритого процесу, в ході якого донор за письмово оформленою добровільною, поінформованою, вольовою та усвідомленою згодою надає свої анатомічні матеріали за життя або розпоряджається ними на випадок своєї смерті для подальшого використання їх іншими особами при трансплантації, з лікувальною, фармацевтичною або науковою метою;

2. обґрунтовано визначення поняття трансплантації, як - оплатного спеціального методу лікування, який є завершальним етапом донорства і застосовується за умови імунологічної сумісності донора та реципієнта, та

полягає у пересадці анатомічних матеріалів людини чи іншого біологічного організму, імплантатів від донора до реципієнта;

3. аргументовано необхідність розширення кола осіб, які можуть бути потенційними донорами шляхом внесення змін в Закон України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові» положень про те, що донорами можуть бути недієздатні особи, які є близькими родичами реципієнта (діти, онуки, батьки, дід, баба, брат, сестра, дядько, тітка, племінник та племінниця) чи членами його сім'ї;

4. запропоновано вважати живим донором повнолітню дієздатну фізичну особу або неповнолітню фізичну особу, яка до досягнення 18-річного віку отримала повну цивільну дієздатність, громадянина іншої держави та особу без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, добровільно надали згоду на вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації, та у визначеному Законом України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» випадку особу, віком до 18 років, згоду на вилучення у якої гемопоетичних стовбурових клітин надано нею особисто та (або) її батьками або іншими законними представниками;

5. обґрунтовано позицію, згідно з якою медичний заклад, який проводить вилучення анатомічного матеріалу, зобов'язаний доводити до відома донора та реципієнта інформацію про характер і тривалість медичного втручання, необхідного для вилучення анатомічних матеріалів, про механізми реагування на можливі небажані наслідки процедур, забезпечення анонімності і конфіденційності особистих даних, доступу до інформації про донора та реципієнта, відшкодування шкоди, якщо вона можливо буде завдана в результаті медичного втручання, про джерела фінансування майбутньої операції з вилучення анатомічних тканин та подальшої їх трансплантації;

6. зроблено висновок, згідно з яким, у випадку призначення судово-медичної експертизи прокурор, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі

процесуального керівництва досудовим розслідуванням, негайно приймає рішення про можливість чи заборону вилучення анатомічних матеріалів у донора-трупа, за фактом смерті якого проводиться досудове слідство. Вказане рішення повинно бути мотивованим та викладеним у формі постанови;

7. обґрунтовано позицію, що анатомічні матеріали, вилученні з тіла живого чи померлого донора, слід визначити як особливий об'єкт цивільних прав, на який поширюється правовий режим речі у випадках, прямо визначених законом, порядок вилучення та подальшого використання яких повинен визначатись спеціальним законодавством. Невід'ємною особливістю є те, що анатомічні матеріали, вилучені у людини, мають деякі ознаки речового права, у випадках передбачених законом;

8. запропоновано висновок про те, що договір про посмертне донорство, що укладається членом сім'ї померлого або його повноважним представником з медичним закладом, який проводитиме вилучення анатомічних матеріалів після смерті особи може бути розірваний на вимогу особи, яка представляє особу померлого лише у випадку, якщо медичне втручання в організм реципієнта, пов'язане із подальшою трансплантацією не знаходиться на такій стадії, що може бути завдана шкода його життю і здоров'ю. Невиконання договору повинно тягнути за собою цивільну відповідальність особи, яка відмовилась від його виконання;

9. аргументовано висновок про доцільність внесення змін до Закону України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові», включивши положення про те, що відшкодування шкоди завданої здоров'ю реципієнта внаслідок переливання взятої від донора крові, неналежної якості, внаслідок чого відбулось зараження реципієнта хворобою, її компонентів чи виготовлених з них препаратів, здійснюється в повному обсязі за рахунок медичного закладу, який проводив лікування, або держави;

10. обґрунтовано позицію про те, що до істотних умов договорів про посмертне донорство слід віднести кількісні характеристики анатомічних

матеріалів, які можуть бути вилучені в донора. Особа, надаючи за життя згоду на посмертне донорство, повинна вказати на вилучення яких саме анатомічних матеріалів і з якою метою (подальшої пересадки реципієнту, з лікувальною чи науковою метою) вона надає згоду. При цьому, вона має право надати згоду на вилучення конкретного органу, кількох органів або вилучення анатомічних матеріалів на розсуд медичного закладу, який проводитиме вказані маніпуляції.

Удосконалено:

1. положення, відповідно до якого, з урахуванням принципу гуманізму, граничний вік донора повинен становити 60 років. Остаточне вирішення питання про те, чи може особа бути донором анатомічних матеріалів, в старшому віці, повинно прийматись на підставі медичних даних, отриманих в результаті комплексного медичного дослідження;

2. систематизацію і характеристику принципів донорства, з урахуванням європейських стандартів медичного права, обґрунтування необхідності подальшого їх правового дослідження в національному законодавстві та збільшення їх кількості враховуючи вимоги, які ставить сучасний рівень розвитку медицини в галузі донорства;

3. висновок, що кожна повнолітня дієздатна особа за життя може засвідчити свою незгоду бути донором після смерті шляхом подання відповідної заяви. В разі відсутності такої письмово засвідченої прижиттєвої незгоди, після констатації її стану як незворотна смерть (смерть мозку або біологічна смерть) її органи можуть бути донорськими. У померлих недієздатних чи обмежено дієздатних осіб, анатомічні матеріали можуть бути отримані лише за письмовою згодою обох батьків або уповноважених представників. Не допускається отримання анатомічних матеріалів у померлих, особа, яких не встановлена.

Набули подальшого розвитку:

1. положення про те, що цивільно-правова відповідальність в сфері донорства та трансплантації – це санкція матеріального характеру за

протиправне заподіяння шкоди життю чи здоров'ю донора або реципієнта, медичним закладом або іншим учасником правовідносин з цій сфері, яка тягне за собою негативні наслідки для неї у вигляді позбавлення суб'єктивних цивільних прав або покладання нових або додаткових цивільно-правових обов'язків. Вона визначається особливим предметом даних правовідносин – матеріальними об'єктами (анатомічним матеріалом людини), який передається від одного суб'єкта правовідносин – донора до іншого – реципієнта, а також наявністю третього суб'єкта, який задіяний в цій сфері – медичного закладу;

2. позиція, відповідно до якої правочин в сфері донорства та трансплантації, об'єктом яких є анатомічні матеріали людини, укладається в письмовій формі, а також можливість висловлення волі стосовно посмертного донорства при оформленні заповіту;

3. пропозиція про те, що під протиправною поведінкою виконавця медичної послуги у сфері донорства слід вважати такі діяння (дії чи бездіяльність), що не відповідають нормативно-правовим актам, вимогам, стандартам, інструкціям з донорства, затвердженим органами влади, а також умовам цивільно-правового договору про донорство.

Результати дисертаційного дослідження зможуть бути використані для подальших наукових розробок, вдосконалення національного законодавства та практики його застосування, для підготовки підручників, навчальних посібників та викладання курсів «Договірне право», «Медичне право», а також у нормотворчій діяльності.

Ключові слова: донорство, трансплантація, донор, реципієнт, цивільно-правова відповідальність, страхування професійної відповідальності медичних працівників.

Список публікацій здобувача:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Олійник Р. В. Особливості страхування професійної відповідальності медичних працівників. *Науково-практичний журнал з проблем конституційного, цивільного, кримінального, екологічного та інших галузей права «Наше право»*. м. Харків. 2019. № 1. С. 146-150.

2. Олійник Р. В. Цивільно-правові аспекти щодо отримання згоди на посмертне донорство. *Науково-практичний журнал з проблем конституційного, цивільного, кримінального, екологічного та інших галузей права «Право.UA»*. м. Харків. 2020. № 2. С. 166-170.

3. Олійник Р.В. Підстави виникнення донорства і трансплантації в Україні. *Науково-практичний журнал з проблем конституційного, цивільного, кримінального, екологічного та інших галузей права «Наше право»*. м. Харків. 2021. № 3. С. 180-187.

4. Oliinyk R.V. European and Ukrainian principles of donation. *European socio-legal humanitarian studies*. 2021. № 1. P. 181-187.

Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Герц А. А., Олійник Р. В. Цивільно-правове регулювання трансплантації в Україні та іноземних державах. *Міжнародний науковий журнал «Верховенство права»*. Молдова. м. Кишинів. 2019. № 1. С. 131-137.

2. Олійник Р. В. Прокурор, як суб'єкт правовідносин в галузі донорства та трансплантації. *Міжнародне періодичне наукове видання Бельцького Державного Університету «Алеку Руссо» Almanahul*. Молдова. м. Кишинів. 2020. № 4. С. 252-256.

3. Олійник Р. В. Визначення цивільно-правового поняття донорства в Україні. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XXV звітної науково-практичної конференції*. (м. Львів, 7-8 лютого 2019 р.). Львів, 2019. С. 132-134.

4. Олійник Р. В. Цивільно-правова відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язань у сфері донорства і трансплантології.

Актуальні проблеми прав людини, держави та правої системи: Матеріали XVIII міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції. (м. Львів, 18-19 квітня 2019 р.). Львів, 2019. С. 80-82.

5. Олійник Р.В. Особливості договірного регулювання цивільно-правових відносин в сфері донорства. *Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я:* збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції. (м. Запоріжжя, 23 травня 2019 р.). – Запоріжжя, 2019. С. 107-109.

6. Олійник Р.В. Проблеми та перспективи вдосконалення правового статусу донора в Україні. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правої системи:* матеріали XIX міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції. (м. Львів, 24 квітня 2020 р.). Львів, 2020. С. 96-99.

7. Олійник Р.В. Визначення цивільно-правового поняття донорства. *Theoretical foundations of modern science and practice:* Матеріали XI наукової і практичної конференції. (Австралія. – м. Мельбурн, 6-7 квітня 2020 р.). м. Мельбурн, 2020. С. 355-357.

8. Олійник Р.В. Міжнародне законодавство в галузі донорства та трансплантології. *Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу:* Матеріали науково-практичної інтернет-конференції. (м. Хмельницький, 17 лютого 2020 р.). м. Хмельницький, 2020. С. 75-77.

ABSTRACT

Olinyk R.V. Civil law regulation of donation in Ukraine. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in Law, specialty 081 Law. - Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2021.

The relevance of the research topic is determined by the need for the formation of a holistic theory of the essence of legal relations of donation, the features of the contractual regulation of civil law relations in this area, the development of scientifically based proposals aimed at reforming of the civil law regulation of the above relations.

Paragraph I Theoretical and legal problems of the development of donation in Ukraine consists of three subparagraphs and is devoted to the study of the concept of donation, the development and formation of this term in European and national legal science, as well as the definition and characteristics of the donation principles.

A legal definition of the concept of donation and transplantation has been proposed, the main stages of their development and formation has been highlighted. The author of the dissertation has worked out and analyzed the European and national donation principles, determined their main characteristics and proposed the introduction of a number of donation principles into the Ukrainian legal science, which are currently absent in the medical law of Ukraine. This paragraph proposes the definition of a living donor, and also outlines the scope of information that should be brought to the attention of the donor and the recipient by the medical institution, before the extraction of the anatomical material for their subsequent transplantation.

The author has proposed amendments to the Law of Ukraine On the Application of Transplantation of Anatomical material to a Person regarding the establishment of privileges when giving the consent to the posthumous donation to one of the spouses and establishing the sequence of its receipt in case of its absence.

Paragraph II Civil legal relations of donation and transplantation consists of three subparagraphs devoted to the determination of the essence of legal relations of donation and transplantation, the grounds for the emergence of donation and transplantation, as well as the specifics of the contractual regulation of civil legal relations in the field of donation.

The author has characterized the elements of civil law relations, namely subject, object and content. In particular, he defined the rights and obligations of subjects of intravital and posthumous donation, proposed the establishment of the minimum and maximum age of the donor. The author has proposed to divide the subjects of donation into the general and special ones. The first group includes a donor, a medical institution and a recipient. The second group includes a transplant coordinator, an authorized representative, an investigator, a forensic expert, a prosecutor, a court and a person who undertook to bury the deceased person.

The paragraph outlines and describes the grounds for the emergence of donation, which are divided into medical (the recipient's disease, the donor's death, the compatibility of organs and other anatomical material of the donor and the recipient, the absence of donor's diseases that can be transmitted during the transplantation) and legal (provision of person's written consent during the lifetime or his/her family members' after his/her death, absence of person's non-consent during the lifetime or his/her family members' after his/her death).

Paragraph III Civil liability for the non-fulfillment or improper fulfillment of an obligation in the field of donation consists of two subparagraphs devoted to the specifics of the study of the civil liability of medical institutions for harm caused to the health and life of the donor and the recipient, as well as civil liability insurance in the course of transplant services provision.

The paragraph states that civil liability in the field of donation is determined by a special subject of these legal relations, i.e. material objects (human anatomical material), which is transferred from one subject of legal relations - a donor, to another - a recipient, as well as the presence of a third subject involved – a medical institution. The author has characterized the contractual and non-contractual

liability in the field of donation, identified their general and distinctive features, defined the types of illegal activities of a medical institution in the field of donation and transplantation; substantiated the need to establish a stable amount of material compensation for the damage caused to spouses or close relatives of the deceased donor, which impedes to fulfill the will of the deceased donor for the posthumous donation.

The paragraph presents the arguments in favor for the need to introduce such type of medical insurance in Ukraine as medical malpractice insurance in the field of donation, describes the forms of medical malpractice insurance and its criteria, illustrates the cases that are subject to insurance.

In general, the scientific novelty of the results obtained in the dissertation research is that for the first time a comprehensive theoretical and practical analysis of the civil law regulation of donation has been carried out, the prospects for the development of legislation in this area have been outlined, and the results obtained have been systematized. A number of provisions, conclusions and proposals has been formulated and substantiated due to the research, in particular:

For the first time:

1. the author has proposed a definition of the concept of donation, as a free (except for the special cases) open process, during which a donor, upon written informed voluntary consent, provides his/her anatomical material during the lifetime or disposes of them in case of his/her death for further use by other persons during transplantation for medical, pharmaceutical or scientific purposes;

2. the definition of the concept of transplantation has been given as a paid special treatment method, which is the final stage of donation and is used if there is the immunological compatibility of the donor and the recipient, and means the transplantation of the anatomical material of a person or other biological organism, implants from a donor to a recipient;

3. the author has presented the arguments for the need to expand the circle of people who can be potential donors by amending provisions of the Law of Ukraine On the Safety and Quality of Donated Blood and Blood Components, stating that

the donors can be incapacitated persons, who are the recipient's close relatives (children, grandchildren, parents, grandfather, grandmother, brother, sister, uncle, aunt, nephew and niece) or his/her family members;

4. it has been proposed to understand the notion of a living donor as an adult individual having dispositive legal capacity or a minor individual who, before reaching the age of 18, received full civil legal capacity, a citizen of another state and a stateless person who are legally staying on the territory of Ukraine, gave voluntary consent to the collection of anatomical material for transplantation, and also a person under 18, whose consent to the collection of the hematopoietic stem cells was given by him/her personally and (or) his/her parents or other legal representatives, as a case specified by the Law of Ukraine On the Application of Transplantation of Anatomical material to a Person;

5. it has been justified according to which the medical institution making the collection of anatomical material shall inform the donor and the recipient about the nature and duration of the medical intervention required for the collection of the anatomical material, about the response mechanisms to possible undesirable effects of the procedures, ensuring the anonymity and confidentiality of personal data of the donor and the recipient and safeguarding access to this information, compensation for harm, which may be caused as a result of medical intervention, about the funding sources of the forthcoming operation on collection of anatomical tissues for their subsequent transplantation;

6. it has been concluded that, in the event of a forensic medical examination, the prosecutor supervising the observance of laws during the pre-trial investigation in the form of procedural supervision of the pre-trial investigation shall immediately decide on the possibility or prohibition of the removal of anatomical material from the deceased donor, the pre-trial investigation into whose death is performed. The specified decision shall be motivated and set out in the form of an order;

7. it has been substantiated that the anatomical material removed from the body of a living or deceased donor should be treated as a special object of civil

rights, to which a legal regime of a thing shall extend in cases directly determined by law, the procedure for the collection and subsequent use of which should be guided by the special legislation. An essential feature is that the anatomical material collected from a person have some signs of proprietary rights in cases provided for by law;

8. the conclusion has been made that the posthumous donation agreement which is concluded by a family member of the deceased or his/her authorized representative with a medical institution that will collect the anatomical material after the person's death can be terminated at the request of the person representing the deceased person only if the medical intervention in the recipient's body for the subsequent transplantation is not at the stage when it may harm his/her life and health. Failure to fulfill the agreement shall entail the civil liability for the person who refused to fulfill it;

9. the conclusion on the advisability of amending of the Law of Ukraine On the Safety and Quality of Donated Blood and Blood Components has been reasoned, including the provision that the compensation for harm caused to the health of the recipient due to the transfusion of the donor's blood of inadequate quality, as a result of which the disease was transmitted to the recipient, or through the components or preparations made from it, shall be fully paid either by the medical institution that carried out the treatment or by the state;

10. it has been substantiated that the quantitative characteristics of the anatomical material that can be collected from the donor should be viewed as the essential conditions of the posthumous donation agreements. A person who during his/her lifetime gives consent to the posthumous donation shall indicate the removal of which anatomical material and for what purpose (further transplantation to the recipient, for medical or scientific purposes), is allowed. Furthermore, he/she has the right to consent to the removal of a specific organ, several organs, or the removal of the anatomical material at the discretion of the medical institution that will carry out the specified manipulations.

Refinements introduced:

1. provision according to which, based on the principle of humanism, the maximum age of the donor shall be 60. The final decision on whether a person can be a donor of anatomical material at an older age shall be made on the basis of the medical data obtained as a result of a comprehensive medical check-up;

2. systematization and characterization of the donation principles, considering European standards of the medical law, substantiation of the need for their further legal study in national legislation and an increase in their number, considering the requirements of the present stage of medicine development in the field of donation;

3. conclusion that every legally capable adult can testify during his/her lifetime that he/she does not agree to be a donor after death by submitting an appropriate statement. In the absence of such a written non-consent drafted during the lifetime, when the irreversible death is recorded (brain death or biological death), his/her organs can be donated. The anatomical material from deceased legally incapacitated persons or persons with limited dispositive capacity can be collected only upon the written consent from both parents or authorized representatives. It is prohibited to collect the anatomical material from the unidentified deceased persons.

The impetus for the development was given to:

1. the provision that the civil liability in the field of donation and transplantation is a monetary sanction for the unlawful harm to the life or health of the donor or the recipient, caused by a medical institution or another participant in legal relations in this field, which entails the negative consequences through the deprivation of subjective civil rights or the imposition of new or additional civil obligations. It is determined by a special subject of these legal relations, i.e. material objects (human anatomical material), which is transferred from one subject of legal relations - a donor, to another - a recipient, as well as the presence of a third subject involved - a medical institution;

2. the position according to which the instrument in the field of donation and transplantation, the object of which is human anatomical material, shall be executed in writing, as well as the possibility of expression of one's will in relation to the posthumous donation in the form of a will;

3. the proposal that the illegal actions of the medical services provider in the field of donation shall be understood as offences (actions or inaction) that do not comply with the regulatory legal acts, requirements, standards, instructions on donation approved by the authorities, as well as the conditions of civil donation agreement. The dissertation research results can be used for further scientific developments, improvement of national legislation and the practice of its application, for the development of textbooks, teaching aids and teaching courses on Contract Law, Medical Law, as well as in rulemaking activities.

Keywords: donation, transplantation, donor, recipient, civil liability, medical malpractice insurance.

List of applicant's publications:

in which the main scientific results of the dissertation have been published:

1. Oliinyk R.V. Features of the medical malpractice insurance. *Nashe Pravo (Our Law), Scientific and Practical Journal on the Issues of Constitutional, Civil, Criminal, Environmental and Other Areas of Law*. Kharkiv city. 2019. Issue 1. P. 146-150.

2. Oliinyk R.V. Civil legal aspects of obtaining of consent to the posthumous donation. *Pravo.UA (Law.UA) Scientific and Practical Journal on the Issues of Constitutional, Civil, Criminal, Environmental and Other Areas of Law*. Kharkiv city. 2020. Issue 2. P. 166-170.

3. Oliinyk R.V. The basis for the emergence of donation and transplantation in Ukraine. *Nashe Pravo (Our Law), Scientific and Practical Journal on the Issues of Constitutional, Civil, Criminal, Environmental and Other Areas of Law*. Kharkiv city. 2021. Issue 3. P. 180-187.

4. Oliinyk R.V. European and Ukrainian principles of donation. *European socio-legal humanitarian studies*. 2021. № 1. P. 181-187.

Publications confirming the approbation of the dissertation materials:

1. Herts A.A., Oliinyk R.V. Civil law regulation of transplantation in Ukraine and foreign states. *Rule of Law International Scientific Journal*. Moldova. Chisinau. 2019. Issue 1. P. 131-137.

2. Oliinyk R.V. Prosecutor as a subject of legal relations in the field of donation and transplantation. *Almanahul International Periodical Scientific Publication of Alecu Russo State University of Bălți*. Moldova. Chisinau. 2020. Issue 4. P. 252-256.

3. Oliinyk R.V. Determination of the civil law concept of donation in Ukraine. *Issues of state creation and human rights protection in Ukraine: Proceedings of the XXV Reporting Scientific and Practical Conference*. (Lviv, February 7-8, 2019). Lviv, 2019, P. 132–134.

4. Oliinyk R.V. Civil liability for the non-fulfillment or improper fulfillment of the obligations in the field of donation and transplantation. *Contemporary issues*

of human rights, the state and the legal system: Proceedings of the XVIII international scientific conference for the postgraduate students. (Lviv, April 18-19, 2019). Lviv, 2019. P. 80–82.

5. Oliinyk R.V. Features of contractual regulation of civil law relations in the field of donation. *Legal issues of modern transformation of healthcare: digest of the international scientific and practical conference. (Zaporizhzhia, May 23, 2019). - Zaporizhzhia, 2019. P. 107-109.*

6. Oliinyk R.V. Issues and prospects for the improvement of the legal status of a donor in Ukraine. *Contemporary issues of human rights, the state and the legal system: Proceedings of the XIX international scientific conference for the postgraduate students. (Lviv, April 24, 2020). Lviv, 2020. P. 96-99.*

7. Oliinyk R.V. Definition of the civil law concept of donation. Theoretical foundations of modern science and practice: Proceedings of the XI scientific and practical conference. (Australia. - Melbourne, April 6-7, 2020). Melbourne, 2020. P. 355-357.

8. Oliinyk R.V. International legislation in the field of donation and transplantation. *Harmonization of Ukrainian legislation in accordance with the law of the European Union: Proceedings of the scientific and practical internet conference. (Khmelnyskyi, February 17, 2020). Khmelnyskyi, 2020. P. 75-77.*